nome singular rubricou o seu testamento, un testamento onde hai outras xenerosidades.

Biblioteca e hemeroteca serán consultadas e disfrutadas por lectores e investigadores, dentro de tres meses, no Museo Etnográfico da súa vila; tamén a extraordinaria colección de discos, rica en clásicos de onte e clásicos de hoxe

«Sic tibi terra levis».

Viven gracias ó galego

TAREIXA NAVAZA GONZÁLEZ

O semanario Ant no número correspondente ó 17 de decembro, nun extenso e documentado traballo, dá a voz de alarma: o ensino en galego está igual que hai dez anos. O estudio do ICE, encargado pola Xunta e silenciado nos últimos dous anos, fai unha análise preocupante da normalización lingüística. Sinala que o galego se estanca no ensino entre o incumprimento legal, a falta de acción política e un perigoso abandono dos ensinantes. O galego non avanza no ensino que segue a ser fondamente castelanizador e non se cumpren os mínimos legais en centros públicos e sobre todo privados. Despois de once anos de autonomía, a estructura e mailos cartos dedicados a recuperar usos e prestixio para o galego seguen a ser ridículos. Ben é certo que, nos últimos anos, gañamos en canto á presencia do galego no ensino, nos medios de comunicación, na Administración..., pero os sociolingüistas téñeno claro: o galego estúdiase máis e fálase menos.

A raíz do mal habería que buscala na ineficacia da política lingüística dun Goberno que permite a superioridade do español en tódalas funcións públicas, o incorrecto emprego da toponimia, a inviabilidade da publicidade do galego nas etiquetas comerciais. Un Goberno que envía unha circular a tódolos concellos e institucións con normas a cumprir á hora de enviar escritos para publicar no DOG: «o texto debe escribirse en galego e castelán...».

Un Goberno que converte o galego nunha lingua subsidiaria do español. Xa ó dixo Xesús Asorey, presidente de Erica-mel: Aínda hai diferentes clases de idiomas, os que se valen por si sós e os que deben, polo menos, ir acompañados. Este Goberno non lexisla nen regula en defensa do idioma, gracias ó cal existe e vive. Falta decisión política cando se sabe que a normalización lingüística é clave na defensa da identidade de Galicia.

Hombre

en el marco de muy negras realidades y ex-
)leo, trabajo y vida, es claro que la educa-
para algunos, en un muermo, en un tormen-
ntable que acaba pagando el pato de la vio-
or la cultura dominante, incluida la educa-

...ndo a García Hortelano

)SÉ LUIS GARCÍA LÓPEZ

una temporada sin homenajes sonados; y 'laciones aparte, es posible que no estemos cosas: hay crisis económica, psicológica y '; y, con ellas, pocas ganas de pensar en an los propios. Por otra parte, la prolifera-)romoción», en los que los intereses brillan cimiento sincero, terminan poniendo un po- rsonal: algunos han sido de «rubor ajeno».

'oy pesaroso de no haber podido sumarme de García Hortelano: y, más todavía, de lebrado hace un tiempo, cuando Juan aún 'os.

talla literaria —para mí el novelista más ración de los sesenta—, el recuerdo de su entido de la amistad fue el motivo central y sincero de ese complejo mundo del libro. r, hoy es más raro toparse con una buena 'en compañero que con una pluma brillan- s abunden en este final de siglo.

lo importante en la vida no era, ni siquiera, artir, ilusionar, consolar, discurrir, tolerar; suyos, que eran decenas: estos eran los ba a diario el gran Juanito.

)olítica fui un tiempo su superior en el Mi- negociado que ni abandonaba ni quería ladera vida.

' que renunciaba a los ascensos para se- libertad. No, no era eso: no había renun- ; apetecía; temía que más responsabilida- esoro de su vida real. De esa vida en que ıles a quienes éramos en mayoría sus in-

materiais que son superconductores a temperaturas da orden de 40 K.

Os fulerenos —se coñecen outros que teñen maior número de átomos de carbono— son parentes do diamante —carbono con unha estructura aberta— y esbozan [illegible] camiño de esperanza hacia a consecución de unha superconductividade práctica.

Historia dun desafío

TAREIXA NAVAZA GONZÁLEZ

A terra palestina sangra de novo. A masiva expulsión puxo sobre o tapete, unha vez máis, o drama dun pobo. Drama con tres vértices: terra, expulsión, sufrimento. Os palestinos están a vivir a traxedia do 48 —cando para a creación do Estado de Israel foron expulsados das súas terras—. Atopámonos perante unha decisión de Israel que viola a Carta Magna das Nacións Unidas e rexeita a última resolución do Congreso de Seguridade da ONU. Os expulsados conseguiron a solidariedade internacional e o non caer no esquecemento, tan habitual noutras causas xustas. A Cruz Vermella fai esforzos para desenvolve-lo seu labor humanitario, pero non debemos olvidar que esta é unha cuestión política. ¿Ata cando se pode permitir a un Estado, Israel, que desafíe a vontade internacional e rexeite todas as súas resolucións? É a hora de facer factible o respecto como se fixo noutros lugares.

Hoxe máis ca nunca débese falar do dereito do palestino a voltar á súa terra. ¿Para que serven as negociacións de paz? Non, desde logo, para ser un paraugas á política israelí de sempre: represión, expulsión e negación do dereito dun pobo. A expulsión foi un golpe mortal para o proceso de paz. Se Israel pretendía debilitar o movemento Hamas sen dúbida o tiro [illegible]. Conseguiu o fortalecemento da intifada e maior unidade no campo palestino que hai uns meses estaba dividido. A OLP non pode acepta-la negociación directa co Goberno israelí a un prezo tan alto. Sería un suicidio político que lle faría perder credibilidade ante o seu pobo. Por certo, se os seguen expulsando ¿en nome de quen negociarán e para que? Outra das propostas de Israel é que cese a intifada. Ninguén no seu sano xuízo pode negociar un levantamento popular [illegible] con outras formulacións.

O final a legalidade internacional é a que debe aplicarse a todas as partes implicadas se queremos que se trate por igual as mesmas situacións e que non existe unha dobre moralidade.

...contenamente
gastar máis de millóns en [illegible]
exemplo, a transferencia do Hospital
[illegible] e os servicios [illegible]
recursos? o cando o servicio de [illegible]
[illegible] se ha cerrado por falta de [illegible]
[illegible] compostelano va a gastarse
[illegible] en actos musicales 93.

Los *creativos* de estos anuncios deberían saber Física, pero los técnicos de la empresa *Procter & Gamble España SA* están obligados a saberla. Por favor rectifiquen su anuncio o retírenlo del mercado. De lo contrario, mi próxima acometida será para pedir a los amantes de la Ciencia que dejen de consumir productos que no respetan el lenguaje de su amada. Gracias.

broma del 92

: LUIS GARCÍA LÓPEZ

deja recuerdos agridulces para nuestra
ın minúscula, porque para la otra —la
ides— ya se sabe, sólo será el año del
ıario, de la Expo y, sobre todo, de los
ɜ Barcelona, con Samaranch incluido.
spañolito participó bastante de aquellos
ı sentir el orgullo nacional, aunque más
nuestros campeones que como contri-
o. Hoy camina desorientado, cuando no
ırga que supone *la factura* que se le es-
os *eventos* fueron protagonistas y, si se
; pero como se pretendía rentabilizarlos
política —la económica y la otra— giró
vo. Y por eso la cuenta real es bastante
costo, pues hasta los dos billones oto-
ıaciones insuficientes y a destiempo for-

a todo, la hubiésemos soportado mejor
o de complicidad— de no sentirnos en-
pensar que se ríen de uno es algo que
ırta. Aguantamos la incompetencia supi-
spilfarro de un manirroto, pero el timo de
es así, que ha sido moneda corriente la
ría del toco-mocho, pese a descubrirse
ıando...
le la corrupción, porque de tanto hablar
ɜl hedor es ya insoportable. Hablaré sólo
Me conformaría con tener que pagar mi
ıbién empiecen a hacerlo los denuncia-
ɜ han «ordeñado» la factura; y así, amén
ɜe nos iría calmando la indignación y la
ı te queda cuando se ríen a tu costa...

O pobo terá fe en nós

TAREIXA NAVAZA

Estamos a ler artigos que falan das avantaxes da autopista e dos ataques, por parte dos do non, que a tiveron paralizada durante anos. A Editorial Galaxia, no 76, publicou a obra «A Autopista del Atlántico: sistema de transporte e desenrolo galego» dos autores Xaime Barreiro, Celestino Díaz e Xulio Sequeiros que estaban en total acordo coas reivindicacións que se estaban a facer nas rúas, e que foron lugar a milleiros de manifestacións, folgas, protestas, detencións, represións e cárcel. O libro remata coa cita de Castelao [illegible] fe no noso pobo e nós logo o noso pobo terá fe en nós. Os autores sinalaban que toda posición de quen tenta o [illegible] consciente da súa presencia e dos seus anceios ten que ser forzosamente crítica. Cada autopista é un caso diferente e merece un trato distinto. O ser Galicia un país cunha poboación moi diseminada, os do non pedíamos unha rede viaria que comunicara cidades, vilas, pobos e aldeas, [illegible] ferrocarril e non un eixo que divida Galicia en dúas. Esas estradas e mellora no ferrocarril era máis rendible e menos caro que o que se fixo. Grazas ós do non a autopista fíxose respetando unha serie de condicións que antes non estaban previstas. Non existen razóns técnicas que indiquen que as autopistas sexan un elemento impulsor das zonas subdesenvolvidas, [illegible] técnica nin o progreso son socialmente neutrais. A autopista é unha decisión económica, pero tamén política, porque favorece a uns sectores en detrimento dos outros.

Os do non [illegible] en Castelao cando di [illegible] estupefacentes, e como X.M. Beiras [illegible] Galicia ten futuro se actuamos políticamente e con decisión para gañalo, como temos que gañalo os pobos que aspiran a vivir e avanzar. Acabo de dicir Arthur Miller: «quen non loita, está morto».

…s en los que más se ha disparado el [illegible] en los últimos años del [illegible] dinero y la ostentación.

…isis de Perogrullo

…É LUIS GARCÍA LÓPEZ

…nas pasen a velocidad de vértigo, el de la … coleando, pero por difícil que sea digerir …e diagnósticos, pronósticos y recetas sal… …istirá el apetito de hablar de ella. Perogru… …e —quizás por rubor— se cita demasiado …isis viene a ser como «tener fiebre», señal …o va mal por dentro. Si es muy alta y per… …r que baje; pero lo del antipirético es sólo … averiguar la causa —a veces algo mal cu… …radicarla.

…isis no es más que la superposición —que …llones de diferentes crisis. Una es la crisis … las sectoriales, las de las empresas y las … y la mía. Decir, por tanto, que no hay diag… …iversal es obvio, aunque quizás se olvide …ble de encontrar remedio fácil y rápido. Co… …a distinguir entre crisis real y psicológica: …ausa común o el virus dominante ha sido el …*cigarra* o «el dormirse en los laureles», en …ando éstos no han sido más que espejismo. … error de considerar que aislado el origen o … acabó la rabia. Y no es así.

…rtarnos, a sacarnos las castañas del fuego. …xcusa de que fueron estos o aquellos los …o transmisores sólo son argumentos histór… …o sí, datos muy a tener en cuenta electoral… …l despertar de cada cual, superpuesto al de … devolvernos la salud económica perdida. … ocasión de tomar aquellas lógicas decisio… …e un clima de crisis— a nadie apetecía o nin… …os a tomar: al menos, habremos sacado al… …s lo único y no sería poco— de esta incómo…

Galicia. Bastante templados estuvieron los familiares y amigos del fallecido. En los momentos de dolor hay que ayudar a encontrar los caminos del consuelo y no echar más leña al fuego.

Dobre raseiro

TAREIXA NAVAZA

Os ataques americanos a Irak resultaron [illegible] e aprobados, mesmo cando se invoca a legalidade internacional como escusa e xustificación. Non moi lonxe de Irak está Israel, o país con máis violacións ás resolucións da ONU, que conta con trato especial. A resolución 799 do Consello de Seguridade da ONU esixe a repatriación dos 415 palestinos deportados. Desde hai máis dun mes viven á sorte das condicións inhumanas nas que os atopan, os expulsados, e [illegible] nun organismo que nos quere convencer e transmiti-la a sensación de gran defensor da xustiza e máis legalidade. Unha vez máis sentímonos decepcionados. Confirmáro-los temores ós que sentimos da Guerra do Golfo reclamando igualdade no trato de idénticos temas. Como resposta recibimos a seguinte contestación: «Unha cousa era correcta e a liberación de Kuwait significa impoñe-la legalidade internacional». Agora, con máis razón ca nunca, podemos falar de dobre raseiro. EE UU é o médico e a ONU a farmacia onde se despachan, unicamente, as receitas asinadas pola Casa Blanca. Por certo, a [illegible]-los que alinharon á legalidade defendían o ataque americano —indigno e discriminatorio—, non lles escoitamos pedi-la mesma firmeza para outras cuestións: Cuba, bloqueo ilegal; o Sahara e Timor, pobos abandonados; Granada e Panamá, masacrados; Bosnia, limpeza étnica... Aquí é onde nos diferenciamos. Nosoutros reclamamos unha xustiza universal, mellor dito, a universalidade dos valores. [illegible]: defendemos os kurdos, pero non nos importa que sexa un kurdo iraquí ou un kurdo turco. Outros non podemos dicir o mesmo. Calar como mortos perante a actitude turca fronte os kurdos, porque é un país pertencente á OTAN, aos dos países civilizados, vasalo de USA. A liberdade é para todos. A legalidade tamén.

…equera pública, se montan mil y una movi-
…gocios y a figurar que son dos días, O.K.!
…les quiere montar a los vecinos de Vista
…acio reservado para parque, un «meeting
…utobuses. Aún hay clases, of course.*

El anticenso

…SÉ LUIS GARCÍA LÓPEZ

… que ante errores millonarios de nuestro … no cabe otro recurso que *parchearlo* a to… …es las elecciones se nos echan encima. … la chapucilla se ha adjudicado oficialmen… …nominada —de momento— de informáti… …saber quién, cómo y en cuánto fue contra… …í está el quid de la cuestión. Pero es que … de lejos, pues este mismo año ya hubo …da: error sobre error, y erre que erre.

…ue no es importante y así es, en aparien… …chapucilla con la gran chapuza nacional. …ercaten de que la fiabilidad del censo es …ne *qua non* para un sistema democrático. … base a un censo sensiblemente imper… …esultado inexacto, incorrecto, inconstitu… …íjense si es importante! Está en juego la …votos, que es como decir la credibilidad

… ha sido sólo cuestión de mala suerte, que …en los responsables que los Reyes Ma… …milagrito? ¿Cómo vamos a creernos que …o en años se va a poder rectificar en po… … probable es que lleguemos al *día de re…* … la necesidad de un nuevo censo: y, a lo …flexión previa sirve de coartada para el …cia para quién y por qué?

…e en diez años haya empeorado el cen… …a plagado de errores aquel que les dio el … responsables? Protestar, no protestaron … triunfo… Aquel no sería un censo celes… …eer en él. El de hoy, después de la pasa… … conoce ni su madre. En vez del censo,

…ños se producen por oxidación del nitrógeno atmosférico durante las combustiones a temperaturas elevadas (transporte, centrales térmicas). Las fuentes naturales se distribuyen por todo el mundo y las antropogénicas vierten sobre zonas reducidas y de ahí su importancia en contaminación.

O clamor da terra

TAREIXA NAVAZA

O exilio é unha longuísima avenida por onde camiña a tristura, así definiu a vida de tantos guatemaltecos Otto René Castillo, poeta novo, guerrilleiro das FAR, que morreu, hai uns anos, carbonizado. Emocionámonos e sentimos porta á esperanza, cando vimos a Rigoberta Menchú —nai eterna de América— recibir os case tres mil refuxiados que chegaban de México. Familias indíxenas, coma elas, foron recibidos con aplausos, estalido de foguetes, cancións populares e berros de benvida. Viviron durante séculos na miseria que se ten manifestado en violencia, fame, enfermidade, morte de milleiros de nenos menores de idade, un racismo insultante para a condición humana e, en xeral, desprezo polos pobres, que son a maioría.

Situación imposta por unha minoría de militares e civís que se benefician do traballo do pobo; pobo que percorreu un longo camiño tentando atopar algunha autoridade ou institución honesta que fixera xustiza. So atoparon corrupción, impunidade e represión, actuacións criminais do exército… Lonxe de recuar polo medo, ese fortaleceu máis a súa conciencia. Naceron organizacións ben diferentes que loitan pola distribución xusta da terra, mellores condicións de vida, salarios xustos nas fincas agro-exportadoras, contra a discriminación e pola vida. Unha delas é o CUC, Comité de Unidade Campesiña, á que pertence Rigoberta. O recoñecemento a 500 anos de resistencia heroica é devolverlles a memoria histórica e dar inicio a unha nova narración non pola multiétnico. Guatemala é un dos pobos latinoamericanos máis sometidos á fragmentación cultural, o racismo, á represión política e á desigualdade social e económica. En palabras do poeta Cardoza e Aragón, «o indíxena simplifícase máis na terra». Agora é posible que o Quetzal —paxaro símbolo do país— volva ter voz. Din que a perdeu, que se negou a cantar desde a derrota en…

ido, ¿tiña o coi-

Mis viajes acompañado de un láser de centros de Galicia, deberían inclin to, sin embargo se lo otorgo a algo m es la base de la microelectrónica y es de los aparatos electrónicos que tiene

Insubmisión

TAREIXA NAVAZA

A resistencia dun sector importante da xuventude á realización do servicio militar obrigatorio é cada día maior. Unha recente enquisa do CIS sinala que só o 10% da poboación é partidaria de mante-la mili. Españois e alemáns son os que máis optan pola obxección de conciencia. O ano pasado, en España, admitíronse unhas trinta e seis mil solicitudes, case un 30% máis ca en 1991...

Os insubmisos son obxectores que se negan a realiza-la Prestación Social Substitutoria. As súas razóns son políticas. Non aceptan a existencia dos exércitos, non queren que parte dos impostos vaian destinados ás Forzas Armadas, queren cambiar este sistema social que gasta millóns de pesetas en armamento, mentres que a maior parte do mundo morre de fame.

O insubmiso é un pacifista radical —Gandhi pasou a súa vida practicando a desobediencia civil— que se opón ás guerras e a todo aquilo que as sustenta, que actúa politicamente en función dunha idea superior de harmonía social. O insubmiso rebélase contra a orde que se debe transformar se non queremos seguir na hipocrisía e na mentira. Defende a autonomía dos individuos.

Os máis de catro mil enfrontados coa lei non deixan de ser un pesadelo para o Poder. Pesadelo que rexurdiu, con forza, tra-la sentencia absolutoria de Iñaki Arredondo. Alguén dixo que, só, os xuíces poden subverter algo da orde establecida explorando e apurando a fronteira das leis. A insubmisión pon en cuestión o Estado que temos, a forma de organización desta sociedade, a mentalidade que se mantén, desde o poder, a través da educación. O insubmiso polo repudio do militarismo e a defensa da súa conciencia chega á cadea. Máis dunha ducia está hoxe en prisión. Admiramos a quen, ó longo da historia, mantén a súa conciencia.

Ferro nos de

GALEGOS NA ESCALEIRA

XURXO LOBATO

MARÍA XOSÉ QUEIZÁN

TAREIXA NAVAZA GONZÁLEZ

E unha pioneira, mesmo nesta escaleira. Foi a primeira en dar unha visión da situación da muller neste país, para que a sociedade comprendera a marxinación e os tópicos que daquela, no 75, se estaban a dar. Foi unha travesía difícil, dura. Con canseira. E segue. A loita dalle vida, ilusión enerxía, coraxe. Máis non todo é loita. Mª Xosé ten unha compoñente lúdica tramenda. É vitalista. Gosta de rodearse de persoas novas coas que compartir uns peixes fritidos cun bo viño Albariño ou Condado en calquera das tascas típicas do Vigo que ama cun «amor tolo». Como esquecer eses momentos na súa casa escoitando tangos, fados ou jazz á vez que se degusta esa empanada exquisita obra da súa nai. Mª Xosé é un proxecto constante. É unha mistura de constancia e de vontade. Sabe que a liberación da muller é a revolución máis importante da humanidade un século despois do seu inicio.

María Xosé está convencida de que o feminismo hoxe é tan necesario coma ó principio. Temos que seguer a combate-lo autoodio e autodesprezo de moitas mulleres. Ó igual que Galicia, aínda temos que recorrer un longo camiño cara á autonomía, á autodeterminación. Prefire «Mulleres» a «Muller». Non valen as escapadas en solitario. As mulleres somos corredoras de fondo, en masa, e unicamente así chegaremos á meta. Non nos deixemos atrapar unha vez máis. O sistema procurou sempre manternos agochadas. Mulleres illadas en cadansúa gaiola. Só unidas poderemos dar unha viraxe cualitativa á sociedade galega.

> Endexamais foi unha marioneta. Busca unha sociedade máis solidaria, harmónica e xusta, onde a muller estea liberada

Non lle gustou o resultado electoral. Fraga representa un mundo atrasado, decimonónico. Non lle gosta ese linguaxe de «Galicia nai e señora». Non hai progreso. Ás mulleres do rural están a metelas no máis tradicional do mundo «feminino». Ese non é o camiño. E ela sabe de camiños desde que antes dos dezasete anos colaboraba nun xornal vigués con artigos verbo da muller. Ser muller é cultural. Muller pode se-lo futuro. Non sabemos que seremos. O importante vai ser que nos permitan sermos. Nunca deixou de ser competente e crítica. Endexamais foi unha marioneta. Busca unha sociedade máis solidaria, harmónica e xusta. E non quere esquece-los sentimentos, o chamado despectivamente o «noso mundo insignificante». Consegui-la independencia amorosa é a meta que temos trazada moitas mulleres actuais. Acabar cos mitos patriarcais, mesmo os máis sutís, aqueles que afectan ó máis profundo dos sentimentos, é unha das súas tarefas; pero a conquista da identidade non se pode centrar no recoñecemento que nos faga outro, nin nos sentimentos, senón na ratificación da propia estima.

Un camiño difícil pero a Queizán sabe que tal vez é necesario para reinventa-la situación amorosa, para crear unha nova simboloxía do amor. Un amor que nos cause satisfacción e felicidade, que nos conduza á independencia e á plenitude persoal, que nos devolva a dignidade.

María Xosé é unha pioneira, mesmo nesta escaleira

'emuestra un cierto complejo. Me señalaban
ı asfixiados con el IAE, etc., se les abren las
lar los salarios y gastos de políticos, asesores
oor ejemplo el del Ayuntamiento de Santiago
ır ¡2.500! millones de pesetas en atracciones
ı Xunta que hará otro tanto. También me
'án muy mal organizados y defendidos.

¿Traidores?

OSÉ LUIS GARCÍA LÓPEZ

es palabra de fortísima connotación
a; son de las que se graban de niño. Pero
nos van descubriendo que lo de traiciona
bjetivo, tiene tanto que ver «con el cristal
a que, las más de las veces, lo de tildar de
merario. Desde luego, para que exista
iera algo o alguien que «merezca» ser
posea unos valores tales que «faltar» a su
ue íntima, primero, y, más tarde, general.
l todos, siquiera pueden ser traicionados.
o el concepto a la política de hoy se ha
l punto que traicionar expresa, a lo más, el
estar del que teme perder o ha dejado de
ito y al apoyo de quien —a su juicio—
dería continuar amarrando al dictado de su
a. Y ello explicaría cómo el «number one»
res a quienes no estuviesen con él en lo de
a ser político».
a traición de antes —la secular— no cabe
o tan indiscutible y que todos discuten, con
nte para España, tan obvio, que no ha
debate nacional; con algo, en fin, tan
ue no se sabe si no acabó de nacer o
ació muerto. Y, a estas, no se puede
se quiera.
lipe ha vuelto a prestar al país uno de esos
ables», ahorrarle el ridículo de ganar un
algo que nunca existirá tal como hubiese
so, aunque fuese por estética, no debería
sar el nombre de traición en vano. Porque
s pensar es que, ahora, se trata de repartir
as. Como antaño se hacía con los de mi
.

eliminación de libros, folletos y revistas que aborden el tema de la refracción y dispersión de la luz, en cuyos fundamentos está la descomposición de la luz. Guardar celosamente la estrategia para evitar la formación del arco iris, que es signo más ostensible de la descomposición de la luz. La corrupción generalizada nos va a privar incluso de la luminosa visión do **«arco da vella»**. Por favor, ¡un poco de cordura!

Contra a nosa vontade

TAREIXA NAVAZA GONZÁLEZ

Con este título publicouse, en España, un libro de Susan Brownmiller, xornalista da TV e publicacións norteamericanas. Sinala que desde sempre a violación desempeñou unha función fundamental: un proceso consciente de intimidación, mediante o cal os homes manteñan ás mulleres en situación de medo. Mulleres que deron a súa testemuña dixeron que unha vez que a agresión comezaba, estaban convencidas de que ían morrer. Hai un quid pro quo —a violación a cambio da vida— que domina a mentalidade feminina fronte á violación. A maioría das mulleres está convencida de que a resistencia sería fútil, a menos que saiban loitar. A violación é o único crime violento no que se agarda ou se solicita da víctima que resista. A violación é un ataque sorpresa, unha expresión breve de poder físico, unha invasión sexual brutal, fea, de posibles efectos psicolóxicos en tódalas mulleres.

En España é cada día maior o número de nenas e adolescentes violadas. A autora norteamericana di que ó Hospital de Washington son levadas víctimas con idades entre os quince meses e os oitenta e dous anos. Por cada neno «molestado» hai dez nenas na mesma situación. O 97% dos ofensores son homes, nas tres cuartas partes dos casos eran coñecidos da nena ou da súa familia, o 27% vivía no fogar da cativa e no 40% dos casos o abuso sexual non foi un suceso illado, senón que se repetiu por un longo período de tempo.O 80% das mulleres dos campos bosnios foran violadas polos serbios.

A guerra iugoslava estanos a amosa-lo grao de crueldade ó que poden chega-los homes: exterminio da raza, represión de masas, bombas sobre a poboación civil e violación das mulleres como estratexia para dobregar a un pobo e co obxectivo fundamental de humillar ás mulleres musulmanas. Ese é o fin da violación: humillar e degradar, atacar á dignidade e personalidade das mulleres.